

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 29C/1/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8118209922
Dátum vydania rozhodnutia: 03. 07. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Diana Vlčková
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2019:8118209922.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Dianou Vlčkovou v právnej veci žalobcov: A. S., H.. XX.X.XXXX, C. XXX XX K. XXX, X. Z.. B. S., H.. XX.X.XXXX, C. XXX XX K. XXX, T.. Z. A. S.E., H.. XX.X.XXXX, C. K. XXX B. X. S. S., H.. X.X.XXXX, C. XXX XX K. XXX, X. S. P., H.. X.XX.XXXX, C. XXX XX K. XXX, všetci žalobcovia pr. zast. JUDr. Lukášom Kišeľakom, advokátom, so sídlom Jarková 63, 080 01 Prešov, proti žalovanému: KOOPERATÍVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, IČO: 00 585 441, so sídlom Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, pr. zast. JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom, so sídlom Dvořákovo nábrežie 8/A, 811 02 Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy takto

rozhodol:

I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni v 1. rade sumu 13 000 €, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni v 2. rade sumu 12 000 €, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

III. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni v 3. rade sumu 12 000 €, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

IV. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyniam v 1. až 3. rade sumu 500 €, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V. V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a.

VI. P r i z n á v a žalobkyniam v 1. až 3. rade voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobkyne žalobou doručenu súdu dňa 5.9.2018 sa voči žalovanej domáhali zaplataenia nemajetkovej ujmy, každá vo výške 30 000 Eur, vrátane nákladov za uplatnenie si práva a náhrady trov konania z dôvodu úmrtia mal. Š. S. (syna žalobkyne 1. rade, brata žalobkyne v 2. rade, vnuka žalobkyne v 3. rade) pri dopravnej nehode dňa 6.9.2016 zavinennej N. R., čo sa negatívne prejavilo v ich osobnom a rodinnom živote. V dôvodoch žaloby uviedli, že N. R. bol rozsudkom OS Prešov zo dňa 25.5.2017 pod sp. zn. 4T/48/2017 uznaný za vinného zo spáchania prečinu usmrtenia v jednočinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 16 mesiacov. Uvedené súdne rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 25.5.2017.

2. Pasívna legitímácia žalovanej ako poisťovne je v zmysle zákona daná a v zmysle konštantnej judikatúry ustálená, keďže N. R. ako vodič osobného motorového vozidla spôsobil poistnú udalosť,

pričom uvedené osobné motorové vozidlo bolo v čase poistnej udalosti poistené u žalovanej na základe poistnej zmluvy č. 6590645307. Vo vzťahu k uplatňovaným nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch poukázal na rozsudok KS v Prešove zo dňa 19.12.2017 pod sp. zn. 6Co/262/2016 a rozsudok NS SR zo dňa 31.7.2016 pod sp. zn. 6MCdo/1/2016.

3. Smrťou mal. Š. S. došlo k zásahu do emocionálnej sféry žalobkýň a k neodvratiteľnému, mimoriadne významnému, veľmi citlivému zásahu do práv na súkromie a rodinný život, a to až do takej miery, že doposiaľ všetky žalobkyne vyžadujú odbornú pomoc. V danom prípade šlo a aj t. č. ide o nadmerný emocionálny a psychický zásah do osobnostných a osobných práv žalobkýň, čo vyplýva aj zo záverov znaleckého posudku vypracovaného S. Z. O. Č. XX/XXXX.

4. Súčasťou súkromného života je bez pochyb život rodinný, zahŕňajúci nielen sociálne, morálne a kultúrne vzťahy medzi najbližšími príbuznými, bez ohľadu na to, či spolu trvale žijú alebo nie, ide napr. tiež o vzťahy medzi vnukmi a prarodičmi alebo medzi dospelými deťmi žijúcimi vo vlastných rodinách a ich rodičmi.

5. V dôsledku súdne ustáleného protiprávneho konania odsúdeného N. R. došlo k absolútnej ujme - k smrti mal. Š. S.. V tomto prípade došlo k neoprávnenému zásahu do súkromia žalobkýň s vysokou intenzitou nepriaznivého následku, a to nenapraviteľnosťou tohto následku. Je nesporné, že žiadna forma morálneho zadosťučinenia nebude postačovať k tomu, aby úplným spôsobom bola zmierená citová ujma na strane žalobkýň. Táto strata znemožnila žalobkyniam vedenie riadneho rodinného života, vybudovanie a vývoj prirodzeného vzťahu v súkromnom živote, a to vzťahu s nebohým mal. Š. S..

6. Žalovaná žiadala žalobu ako nedôvodnú zamietnuť. Súčasťou vyjadrenia k žalobe bolo vznesenie námietky miestnej nepríslušnosti s poukazom na ust. § 41 v spojení s ust. § 13 a 15 ods. 1 CSP.

7. Ďalej uviedol, že nakoľko, čo do otázky pasívnej vecnej legitímácie poisťovateľov vo všeobecnosti nepanuje zhoda ani v rámci NS SR, je potrebné poukázať na rozhodnutie ÚS SR zo dňa 20.1.2011 pod IV. ÚS 60/2010, zo záverov ktorého vyplýva, že z hľadiska princípu právnej istoty je dôležité, aby najvyššia súdna inštancia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach.

8. Ďalej poukázal na závery uznesenia NS SR pod sp. zn. 3Cdo/18/2013, zo záverov ktorého má vyplývať, že výklad NS SR, ktorý v ňom bol podaný nie je síce právne záväzný, ale fakticky má vysokú vecnú autoritu. I keď judikatúra NS SR nie je formálne záväzná, ipso iure normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii, ako aj v horizontálnej línii. Nemožno prehliadať podstatný rozdielov medzi rozhodnutím nepublikovaným v zbierke a rozhodnutím, ktoré bolo na podklade zákonom určenej procedúry navrhovania a schvaľovania osobitným orgánom NS SR uverejnené v zbierke.

9. V súvislosti s otázkou pasívnej legitímácie poisťovní v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy poukázal na rozhodnutia NS SR pod sp. zn. 3Cdo/301/2012 a sp. zn. 8Cdo/219/2016.

10. V závere uviedol, že uvedené súdy zaujali jednoznačné stanoviská o odlišnosti 2 právnych inštitútov, t. j. o odlišnosti zodpovednosti za škodu a zodpovednosti za zásah do ochrany osobnosti, a preto vylúčili možnosť pod náhradou škody podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zák. č. 381/2001 Z. z. subsumovať aj nároky z titulu ochrany osobnosti.

11. Žalovaný má tak za to, že v zmysle súčasnej platnej a účinnej úpravy rozsahu krytia zákonom o povinnom zmluvnom poistení bez jeho akejkoľvek relevantnej novelizácie v rozhodnej časti od r. 2001, pri opakovanom konštatovaní NS SR o nemožnosti zahŕňať pod pojem škody na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona aj nemajetkovú ujmu podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, žalovaný nie je v takýchto konaniach pasívne vecne legitimovaný. S poukazom na vyššie uvedené taktiež má za to, že v predmetnom konaní absentuje priama príčinná súvislosť uplatňovanej nemajetkovej ujmy s poistnou udalosťou ako takou v zmysle § 5 ods. 1 písm. h/ zák. č. 381/2001 Z. z.

12. Súd na základe skutkových tvrdení žalobkýň, popretí skutkových tvrdení žalovaného, výsluchom žalobkyne v 1. a 3. rade, výsluchom svedka N. R., oboznámením obsahu spisu sp. zn. 4T/48/2017,

znaleckým posudkom S. Z. O. Č.. XX/XXXX, ako aj ďalším spisovým materiálom zistil tento skutkový stav:

13. Dňa 6.9.2016 viedol svedok N. R. osobné motorové vozidlo zn. B. XX, G.: S. po ceste II/546 v úseku od Prešova v mestskej časti Cemjata, smerom na obec Bzenov, kde v kilometri 5,39 ako vodič porušil ust. § 16 ods. 1, 2 zák. č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke, kde pri prejazde cez ľavotočivú zákrutu prekročil maximálne dovolenú rýchlosť a aj rýchlosť technicky primeranú, v dôsledku čoho nezvládol riadenie vozidla, vozidlom prešiel do protismeru a v bočnom šmyku bočnou prednou pravou časťou narazil do prednej časti protiidúceho osobného motorového vozidla zn. Škoda Felícia, G.: S., ktoré riadila S. P. (žalobkyňa v 3. rade), v dôsledku zrážky vo vozidle Škoda Felícia spolujazdec mal. Š. S., H.. X.X.XXXX utrpel ťažké zranenia, ktorým na mieste nehody podľahol, spolujazdkyňa mal. B. S. (žalobkyňa v 2. rade) utrpela pomliaždenie ľavej nadočnicovej oblasti, tržnú ranu hornej mihalnice, mnohopočetné pomliaždenia prednej plochy hrudníka a podbrušia s odreninami a krvnými podliatinami a prasknutie strednej časti ľavej kľúčnej kosti bez posunu úlomkov s dobou liečenia a práceneschopnosti v trvaní 3 - 4 týždňov a vodička S. P. utrpela zlomeniny sánky vpravo, sériové zlomeniny II. - IX. rebra vpravo, zlomeniny I. rebra vľavo, zlomeniny hornej časti hrudnej kosti, pomliaždenie oboch pľúc, úrazový pneumotorax, zlomeniny pravého bočného výbežku VII. krčného stavca I. hrudného stavca, otvorenú trieštivú medzihrbťovú zlomeninu dolného konca oboch stehnových kostí, trieštivú zlomeninu dolného konca ľavej pľšťaly, obojstrannú zlomeninu pravého členka, poranenie ciev a okružia tenkého čreva, početné odreniny kože hrudníka, tváre a končatín a úrazový šok ťažkého stupňa s dobou liečenia a práceneschopnosti v trvaní viac ako 6 mesiacov. N. R. bol rozsudkom OS Prešov zo dňa 25.5.2017 pod sp. zn. 4T/48/2017 uznaný za vinného zo spáchania prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Trestného zákona s poukazom na ust. § 138 písm. b/ Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1., ods. 2 písm. a/ Trestného zákona s poukazom na ust. § 138 h/ Trestného zákona a prečinom ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona, za čo mu súd uložil úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 16 mesiacov vrátane trestu zákazu činnosti viesť všetky druhy motorových vozidiel v trvaní 4 rokov. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 25.5.2017.

14. Zo znaleckého posudku č. XX/XXXX vypracovaného P. Z. N. v rámci trestného konania sp. zn. 4T/48/2017 nesporne vyplýva, že priamou príčinou dopravnej nehody z technického hľadiska bola nesprávna technika jazdy vodiča vozidla Audi 80 (N. R.) spočívajúca v rýchlosti pohybu vozidla pri prejazde ľavotočivou zákrutou, ktorá s najväčšou pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou vyvolala v danom čase stratu smerovej stability vozidla na danom úseku vozovky a prejdením do protismeru v bočnom šmyku, kde následne došlo k zrážke s oproti idúcim vozidlom Škoda Felícia, ktoré sa v tom čase pohybovalo po svojej časti vozovky.

15. Vodič vozidla zn. Audi 80 mohol nehode zabrániť, ak by sa po ľavotočivej zákrute pohyboval po svojej časti vozovky a neprešiel do protismernej časti vozovky a pohyboval sa rýchlosťou maximálne možnou na bezpečný prejazd uvedenou zákrutou, v danom prípade rýchlosťou maximálne možnou 69-79 km/h. Predmetné vozidlo sa pohybovalo po uvedenej zákrute rýchlosťou vyššou, a to rýchlosťou 111 km/h, teda rýchlosťou vyššou, ako bola maximálne možná pre bezpečný prejazd uvedenou zákrutou. Súčasne zo záverov uvedeného znaleckého posudku vyplýva, že vodička vozidla zn. Škoda Felícia (žalobkyňa v 3. rade) v danom prípade nehode zabrániť nemohla.

16. Súčasne z obsahu spisu sp. zn. 4T/48/2017 vyplynulo, že neb. Š. S. bol v čase dopravnej nehody pripútaný bezpečnostným pásom (T. S. Č.. XXX/XXXX, XXX/XXXX, K.. X T. S.).

17. Žalobkyňa v 1. rade uviedla, že pred predmetnou dopravnou nehodou žila úžasný život. Syn Š. jej robil denno-denne radosť a vedel ju vždy rozosmiať. Mal veľmi rád deti, a preto sa vždy tešil do škôlky aj školy. V čase návštevy škôlky mal veľmi rád školské vystúpenia a v čase nástupu do školy sa veľmi tešil, že tam majú bazén, lebo veľmi rád plával. Rád sa učil a bol veľmi šťastný, keď vedel pomôcť svojej staršej sestre pri plnení jej školských povinností. Rád chodieval vonku za každého počasia, spoločne stavali bunkre, chodili na výlety, lyžovali, užívali si každý deň.

18. Jej život sa zmenil dňa 6.9.2016, keď jej zazvonil telefón dcéry a cudzia žena jej oznámila, že jej mama havarovala, ale všetko je v poriadku. Po tom, ako prišla na miesto dopravnej nehody a uvidela množstvo sanitiek a policajných áut, už vedela, že nie je všetko v poriadku. Následne uvidela syna Š. ležať na zemi prikrytého a vtedy sa jej zrútil celý život. Touto udalosťou skončil jej život. Od jeho smrti

jej chýba jeho smiech, telefonáty do práce, ktorými jej oznamoval, že so sestrou vstali a najedli sa, ako aj jeho objatia a bozky.

19. Jeho smrť mala aj za následok zhoršenie vzájomných rodinných vzťahov. Sú nútené navštevovať psychologickú ambulanciu a dcéra B. sa s ňou odmieta o uvedenej udalosti rozprávať. Taktiež jej brat, ktorý bol pre jej nebohého syna ako druhý otec ich odmieta navštevovať z dôvodu, lebo všade vidí Š. fotky. Od jeho smrti je nervózna, chodí po dome ako bez duše a trpí plačlivými stavmi.

20. Žalobkyňa v 3. rade vo svojej výpovedi uviedla, že na Š. sa veľmi tešila a bola jedna z prvých, ktorá ho videla po pôrode. Keďže v tom čase žili s dcérou v susedstve, vídavala ho denne, vodievala ho do škôlky, ako aj školy a aj ho zo školských zariadení vyzdvihovala. Š. bol milým, veselým a šťastným dieťaťom, ktorý ju vždy rozosmieval svojimi vtipmi. Spolu chodievali na dovolenky, spával u nej doma počas víkendov a tiež zabezpečovala jeho starostlivosť počas choroby. Keď jej po dopravnej nehode povedali, že zomrel, stratila radosť zo života a vôbec chuť žiť. Keď je doma sama, stále má pocit, že ho vidí a vonku pri pohľade na jeho rovesníkov si predstavuje, čo by robil on a to ju nesmierne zraňuje. Vnuk jej veľmi chýba, život bez neho si nevie predstaviť, a to napriek tomu, že navštevuje psychológa, ako aj psychiatra.

21. Z predloženého znaleckého posudku č. XX/XXXX vypracovaného znalcom S.. Z. O. vyplýva, že žalobkyňa v 1. rade sa od nehody lieči na posttraumatickú poruchu, chodí do psychologickú ambulancie na psychoterapeutické sedenia. Napriek psychoterapii u nej pretrváva silná posttraumatická stresová porucha, ktorá sa prejavuje plačlivosťou, poruchou spánku, nervozitou a úzkosťou.

22. U mal. žalobkyne v 2. rade bolo zistené, že stále zlé spí, má desivé sny, na ktoré si nepamätá, ale kričí zo spánku. Brat jej chýba, pri spomienke na neho má nutkanie do plaču, snaží sa to potláčať, ale neúspešne. Jeho smrť pretrhla jej citové vzťahy, veľmi jej chýba a pociťuje za ním smútok. Na základe objektívneho vyšetrenia bolo zistené, že v popredí osobnosti maloletej žalobkyne je úzkostno-depresívne prežívanie, až panické stavy ako reakcia na traumatickú životnú skúsenosť, má narušený spánok s častým nočným budením a problémovým zaspávaním a vyžaduje si neustálu prítomnosť inej osoby vo dne aj v noci.

23. U žalobkyne v 3. rade bola zistená výrazne depresívna nálada, ťažšie odkloniteľná pri opise inkriminovanej udalosti s výraznou plačlivosťou. Pretrváva nespavosť, spí len na liekoch a má časté desivé sny. V popredí je emočná a afektívna labilita, znížená frustračná tolerancia a zvýšená intra psychická tenzia. Boli u nej zistené prítomné znaky posttraumatickej stresovej poruchy po prekonanej psychotraume.

24. Zo záverov uvedeného znaleckého posudku vyplýva, že medzi žalobkyňou v 3. rade a nebohým vnukom existovali v čase, keď žil, výrazné pozitívne citové vzťahy ako medzi babkou a vnukom. Mala ho veľmi rada, pomáhala s jeho výchovou a aj v inkriminovaný deň bola na ceste s ním a jeho sestrou do školy na začiatok školského roka.

25. Medzi žalobkyňou v 1. rade a neb. Š. boli výrazné pozitívne citové vzťahy ako medzi matkou a synom, bol to jej „ciciak“, mala ho veľmi rada. Rodinné vzťahy medzi rodičmi a oboma maloletými deťmi boli veľmi silné, pozitívne a rodina žila harmonickým spôsobom života.

26. Medzi mal. B. a jej nebohým bratom boli výrazné pozitívne citové vzťahy ako medzi bratom a staršou sestrou a mala ho veľmi rada. Snažila sa mu pomáhať ako staršia sestra a ochraňovať ho.

27. V dôsledku úmrtia mal. Š. S. sa u žalobkyne v 3. rade rozvinula posttraumatická stresová porucha ako reakcia na prekonanú psychotraumu, jej následky pretrvávajú aj v súčasnosti a vyžadujú si sústavnú psychiatrickú i psychologickú intervenciu v zmysle psycho-farmakologickej a psychoterapeutickej liečby. Prejavujú sa stále výraznou depresívnou symptomatológiou, ktorá negatívne ovplyvňuje kvalitu jej života (aj v spojení so somatickým postihnutím - je imobilná, na vozíku, nie je schopná pokračovať v predchádzajúcom aktívnom živote).

28. U žalobkyne v 1. rade sa v dôsledku úmrtia syna taktiež rozvinula posttraumatická stresová porucha. V popredí je stále úzkostno-depresívne prežívanie, v dôsledku čoho bola nútená vyhľadať odbornú psychologickú pomoc a zúčastňuje sa psychoterapeutických sedení.

29. U mal. B. sa rozvinuli panické stavy úzkosti, bol narušený spánok s častým nočným budením a problémovým zaspávaním, zvýšenou plačlivosťou a vyžadovaním neustálej prítomnosti inej osoby vo dne aj v noci. Z dôvodu zhoršujúceho sa psychického stavu bola zaradená do psychoterapeutickej starostlivosti a aj v súčasnosti sa pravidelne zúčastňuje psychoterapeutických sedení vedených psychoterapeutom.

30. Zároveň z predložených potvrdení z odborného vyšetrenia vyplýva, že žalobkyňa v 1. rade navštevuje psychologickú ambulanciu od mája 2018 a žalobkyňa v 2. rade od septembra 2016 z dôvodu zhoršujúceho sa psychického stavu po traumatickej autonehode a obe sa pravidelne zúčastňujú psychoterapeutických sedení a žalobkyňa v 3. rade od 2.5.2018 navštevuje psychiatrickú ambulanciu pre depresívnu poruchu stredne ťažkého stupňa.

31. Svedok N. R. vo svojej výpovedi uviedol, že sa pozostalým neb. Š. ospravedlnil iba verejne cez médiá. Osobne ich nekontaktoval, nakoľko nenabral odvahu. V súčasnej dobe je zamestnaný v spoločnosti Sergio, s.r.o. s čistým mesačným príjmom 520 Eur. Je slobodný a bezdetný. Finančné záväzky má len v súvislosti s nákupom elektronickej techniky vo výške 540 a 460 Eur.

32. Podľa geodetického a kartografického ústavu nevlastní žiadnu nehnuteľnosť na území SR a podľa správy dopravného inšpektorátu nie je vlastníkom ani držiteľom žiadneho motorového vozidla.

33. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

34. Podľa § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadostučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

35. Podľa § 19 CSP, popri všeobecnom súde žalovaného je na konanie miestne príslušný aj súd, v ktorého obvode a) má žalovaný miesto výkonu práce podľa pracovnej zmluvy, b) nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody, c) je umiestnená organizačná zložka právnickej osoby, ktorá je žalovaným, ak sa spor týka tejto zložky, d) má adresu trvalého pobytu žalobca, ktorý je spotrebiteľom, ak ide o spotrebiteľský spor alebo o konanie v sporoch týkajúcich sa spotrebiteľského rozhodcovského konania, e) má adresu trvalého pobytu, adresu sídla, alebo ak ide o zahraničnú právnickú osobu organizačnú zložku žalobca, ak ide o antidiskriminačný spor.

36. Podľa čl. 2 Civilného sporového poriadku ochrana ohrozených alebo porušených práv musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Ide o stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít.

37. Každému teoretickému vymedzeniu má v pozitívnom práve spravidla zodpovedať právne pravidlo, ktoré je reflexiou výkladu cez prizmu tohto teoretického vymedzenia. Inak povedané, z teoretického postulátu má byť v ideálnom prípade v správnom texte odvoditeľné konkrétne právne pravidlo. V oblasti explikovaných ako najvyššie súdne authority je potrebné čl. 2 vykladať vo funkčnej jednote s čl. 3. V tomto zmysle je jednoznačné, že za najvyššie súdne authority možno sémanticky dosadiť

a/ Ústavný súd SR,

b/ Najvyšší súd Slovenskej republiky,

c/ v oblasti ich kompetenčného dosahu i Európsky súd pre ľudské práva a Súdny dvor Európskej únie (komentár C.s.p., doc. JUDr. Marek Števec a spol.). Právna úprava povinného zmluvného poistenia v zákone č. 381/2001 ako aj Občiansky zákonník termín „škoda“ nedefinuje. Vo všeobecnosti pod pojmom škody sa rozumie ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného a je objektívne vyjadriteľná peniazmi ako všeobecným ekvivalentom. Súčasťou náhrady škody je aj nemajetková ujma na základe

výslovného znenia zákona. Ide o bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré sú upravené v ust. § 444 Občianskeho zákonníka. Ak samotný Občiansky zákonník pri bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia tieto nemajetkové ujmy považuje za súčasť náhrady škody, niet rozumného dôvodu vylúčiť z pôsobnosti zákona č. 381/2001 Z.z. nemajetkovú ujmu, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody a to len preto, lebo možnosť priznania tejto nemajetkovej ujmy je systematicky zaradená do prvej časti Občianskeho zákonníka v ust. § 11 a nasl. označenej ako ochrana osobnosti.

38. Zákon č. 381/2001 Z.z. v ust. § 27a, prebral právne akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie uvedených v prílohe. V tejto prílohe je uvedená i Smernica Rady 72/166/EHS z 22.4.1972, 84/5/EHS z 30.12.1983 a 90/232/EHS zo 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Ustanovenia zákona č. 381/2001 Z.z., preto nemožno posudzovať izolovane bez ohľadu na cieľ sledovaný vyššie uvedenými smernicami.

39. K otázke krytia náhrady ujmy povinným zmluvným poistením zásadné stanovisko vyslovil Súdny dvor v rozsudku zo dňa 24.10.2013 vo veci C-22/12 týkajúcej sa E.Í. D.. V tomto rozhodnutí uviedol, že čl. 3 ods. 1 smernice 72/166/EHS, čl. 1 ods. 1 a 2 Smernice Rady 84/5/EHS z 30.12.1983 zmenenej smernicou 2005/14/EHS z 11.5.2005 a čl. 1 ods. 1 smernice Rady 90/232/EHS zo 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízky osobám obeť usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Súdny dvor v rozhodnutí zdôraznil, že podľa ustálenej judikatúry sa ustanovenia práva únie majú vykladať a uplatniť jednotne na základe znení vypracovaných vo všetkých jazykoch únie. V prípade rozporu medzi rôznymi jazykovými verziami textu sa má predmetné ustanovenie vykladať podľa všeobecnej štruktúry a účelu právneho predpisu, ktorého je súčasťou. Keďže rôzne jazykové verzie v čl. 1 ods. 1 druhej smernice v podstate používajú pojem „ujma na zdraví“ ako aj pojem „osobná ujma“, treba sa sústrediť na štruktúru a účel týchto ustanovení a smernice. V tejto súvislosti treba uviesť, že tieto pojmy dopĺňajú pojem „škoda na majetku“ a pripomenúť, že uvedené ustanovenia a smernica sa snažia o posilnenie ochrany obetí. Za týchto okolností treba uplatniť extenzívny výklad a to taký, že pod pojem ujma na zdraví patrí akákoľvek ujma, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. V dôsledku toho medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s prvou, druhou aj treťou smernicou patrí nemajetková ujma, ktorej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore. Pokiaľ ide o osoby, ktoré sa môžu domáhať náhrady tejto nemajetkovej ujmy treba uviesť, že z čl. 1 bodu 2 v spojení s čl. 3 ods. 1, prvou vetou prvej smernice vyplýva, že ochrana, ktorá musí byť zaručená podľa tejto smernice platí pre akúkoľvek osobu, ktorá je podľa vnútroštátneho práva oprávnená na náhradu škody spôsobenej motorovými vozidlami. Tretia smernica nezúžila okruh chránených osôb, ale naopak, stanovila povinné krytie škôd, ktoré vznikli niektorým osobám považovaným za zvlášť zraniteľné. Keďže pojem škoda uvedený v čl. 1 bode 2 prvej smernice nie je nijako presnejšie vymedzený, nič nenaznačuje, že ak sa niektoré druhé škody akou je nemajetková ujma majú nahradiť podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu, mali by sa vylúčiť z tohto pojmu. Na základe žiadneho ustanovenia vyššie uvedených smerníc nemožno dospieť k záveru, že normotvorca únie si želal zúžiť ochranu zaručenú týmito smernicami len na osoby, ktoré sa priamo škodovej udalosti zúčastnili. Členské štáty teda majú zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody bola pokrytá povinným poistením v určitých minimálnych sumách určených v čl. 1 ods. 2 druhej smernice. V prejednávanej veci by to tak malo byť, nakoľko osoby nachádzajúce sa v postavení pani Kataríny Haasovej a jej dcéry majú v súlade s ust. § 11 a § 13 českého Občianskeho zákonníka nárok na náhradu nemajetkovej ujmy utrpenej v dôsledku úmrtia ich manžela resp. otca. Tento záver nemôže spochybniť ani okolnosť predložená slovenskou vládou, podľa ktorej tieto paragrafy patria do tej časti českého i slovenského Občianskeho zákonníka, ktorá sa týka zásahov do ochrany osobnosti, a ktorá je v zmysle týchto zákonníkov nezávislá od časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu v pravom slova zmysle. Keďže totiž zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho súdu v tomto prípade vyplýva z ust. § 11 a § 13 českého Občianskeho

zákonníka vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice.

40. Vychádzajúc z tohto rozhodnutia, pod pojem škoda na zdraví použitý v § 4 ods. 2 písm. a) a zákona č. 381/2001 Z.z. treba zahrnúť nemajetkovú ujmu utrpenú v dôsledku úmrtia blízkeho príbuzného pri dopravnej nehode. Pre možnosť pokrytia takejto náhrady povinným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, je právne významné to, či vnútroštátne právo náhradu tejto nemajetkovej ujmy upravuje a nie to, či uvedená náhrada je začlenená do časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu. Právny poriadok Slovenskej republiky právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch upravuje v ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

41. Podľa § 13 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo domáhať sa, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov, a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

42. Pokiaľ nie je postačujúce zadosťučinenie podľa ods. 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo vážnosť v spoločnosti, má tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Právo na súkromie, zahŕňa aj právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami, nakoľko súčasťou súkromného života je aj rodinný život zahŕňajúci vzťahy medzi blízkymi príbuznými, a to najmä vzťahy sociálne a morálne. Rodinný život zahŕňa okrem iného vzťahy medzi najbližšími rodinnými príslušníkmi, bez ohľadu na skutočnosť, či spolu trvale žijú alebo nie, a protiprávne narušenie týchto rodinných vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život. Zavinená smrť blízkej osoby preto môže vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym, morálnym a citovým väzbám predstavovať tak vážnu nemateriálnu ujmu, že môže byť kvalifikovaná ako ujma znižujúca jeho dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti. Z tohto pohľadu Občiansky zákonník dáva podmienky pre uplatnenie finančnej satisfakcie za ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby. Ak k smrti blízkej osoby dôjde v dôsledku prevádzky motorového vozidla, vzniknutá nemajetková ujma musí byť pokrytá povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenej prevádzkou motorového vozidla.

43. V súvislosti s posudzovaním otázky, či náhrada nemajetkovej ujmy mala byť pokrytá povinným zmluvným poistením, je potrebné poukázať na uznesenie Ústavného súdu zo dňa 16.12.2015 vo veci III. ÚS646/2015, zo dňa 17.8.2016 vo veci I. ÚS474/2016 a v neposlednom rade III. ÚS666/2016 zo dňa 11.10.2016. V uvedených rozhodnutiach Ústavný súd uviedol, že nespochybnuje koncept súčasnej právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku, ktorá pri svojom vzniku skutočne vychádzala z pojmu ako materiálneho a tým aj presne kvantifikovateľného postihnutia poškodeného. Naznačuje to i ust. § 442 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa uhrádza skutočná škoda a čo poškodenému ušlo, a v relácii k ods. 2 tohto istého ustanovenia, podľa ktorého pri škode spôsobenej niektorým trestným činom korupcie sa uhrádza aj nemajetková ujma v peniazoch.

44. V tomto prípade je fakt vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie zásadným prelomom v procese kontinuálneho vývoja právneho poriadku i jeho interpretácie, pretože okrem vnútroštátneho zákonodarcu je doň oprávnený svoju vôľu presadzovať aj únijný normotvorca. Práve smernice ako typová kategória predpisov sekundárneho práva sú typické absenciou priamej uplatniteľnosti voči fyzickým osobám a právnickým osobám v jednotlivých členských štátoch, čo nesporne vyplýva zo záverov rozsudku súdneho dvora vo veci Marshall (C-152/84), z ktorého vyplýva, že smernica nemôže sama o sebe ukladať povinnosti jednotlivcom. Možno tak uvažovať len o nepriamom účinku smerníc, ktorý zakladá rozhodnutie súdneho dvora vo veci Marleasing SA (C-106/89) a vo veci Pfeiffer (C-397/01), v ktorých Súdny dvor zdôraznil, že ak vnútroštátne právo umožňuje za určitých okolností s použitím vlastných výkladových metód vyložiť ustanovenie vnútroštátneho právneho predpisu tak, že bude možné vyhnúť sa rozporu s inou normou vnútroštátneho práva, alebo obmedziť oblasť pôsobnosti tohto ustanovenia na dosiahnutie tohto účelu a použiť ho len do tej miery, aby bolo súladne s danou normou, tak je vnútroštátny súd povinný použiť rovnaké metódy, aby dosiahol cieľ stanovený smernicou. Ak teda slovenský zákonodarca do zákonného pojmu škoda použitého v Zákone o povinnom zmluvnom poistení, a teda do rozsahu poistenia zodpovednosti za škodu v zmysle uvedeného zákona nezahrnul aj nemajetkovú ujmu a jej poistné pokrytie, dostáva sa vzhľadom na záväzný výklad zodpovedajúcich smerníc do rozporu so zámerom tvorcu únijnej právnej regulácie identifikovaným

Súdny dvorom. Všeobecné súdy sú preto povinné skúmať možnosť implementácie eurokomformného výkladu, prostredníctvom tzv. nepriameho účinku relevantnej únijnej regulácie. Pokiaľ súdy dospeli k záveru o možnosti extenzívneho výkladu pojmu škoda použitého v Zákone o povinnom zmluvnom poistení, Ústavný súd tento záver nepovažuje za arbitrárny ani inak ústavne neudržateľný.

45. Ďalším podporným argumentom o ústavnej akceptovateľnosti extenzívneho výkladu pojmu škoda je fakt, že Občiansky zákonník v samotnej 6. časti kladie škodu aj do polohy nemateriálnej, čo dokazuje ust. § 444, podľa ktorého sa pri škode na zdraví odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia, ktoré majú nemateriálnu povahu.

46. Ústavný súd ďalej zdôraznil, že od tohto meritórneho postoja nemá dôvod sa odchýliť ani na podklade rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 3Cdo 301/2012. Poukázal na to, že Najvyšší súd v uvedenom rozhodnutí sa venoval výlučne otázke výkladu ustanovení zákona č. 381/2001 a až na str. 21 sa dostal k záverom rozsudku Súdneho dvora vo veci C-22/12, ktoré vyhodnotil zdôraznením významu právnej vety s konštatovaním, že Súdny dvor v rozsudku nevyložil, či v rámci posudzovanej vnútroštátnej právnej úpravy povinného zmluvného poistenia je zahrnutá aj náhrada nemajetkovej ujmy spôsobená blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode alebo nie. Preto ani nijakým spôsobom nespochybnil závery doterajšej judikatúry aplikujúcej vnútroštátne právo, v zmysle ktorej takáto náhrada nemajetkovej ujmy spadá do povinného zmluvného poistenia. Súdny dvor iba uviedol, ako by mala úprava tejto otázky vo vnútroštátnom práve v súlade s komunitárnou úpravou vyzeráť. Zároveň poukázal na to, že Súdny dvor v prejudiciálnom konaní nemá právomoc vykladať vnútroštátne právne predpisy, ale len predpisy únijného práva, preto aj táto časť dôvodov rozsudku Najvyššieho súdu z hľadiska kardinálnej otázky je nepoužiteľná.

47. Z uznesenia NS SR z 24.1.2018 pod sp. zn. 6Cdo/29/2017 nesporne vyplýva, že za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí NS a rozhodnutia súdov SR, vydané NS SR od 1.1.1993, ako aj rozhodnutia NS SR, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutia, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia NS SR názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali (R 71/2018 - Zbierka stanovísk a rozhodnutí NS SR 8/2018).

48. Podľa rozsudku NS SR z 31.7.2017 pod sp. zn. 6MCdo/1/2016, škodou pre účely zák. č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení, je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu osobnostných práv pozostalých obetí dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná (R 61/2018 - Zbierka stanovísk a rozhodnutí NS SR 8/2018).

49. S poukazom na vyššie uvedené dôvody vyhodnotil námietku žalovaného o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitimácie za nedôvodnú, a to s poukazom na ustálenú rozhodovaciu prax NS SR, ako aj ÚS SR a vyššie uvedeným rozhodnutím bola vyriešená aj otázka existencie príčinnej súvislosti medzi nemajetkovou ujmu spočívajúcou v zásahu osobnostných práv pozostalých obetí dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla.

50. Zároveň súd vyhodnotil ako nedôvodnú námietku žalovaného o nedostatku miestnej príslušnosti OS Prešov, ktorá je daná ust. § 19 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého popri všeobecnom súde žalovaného je na konanie miestne príslušný aj súd, v ktorého obvode nastala skutočnosť zakladajúca právo na náhradu škody.

51. Súčasťou práva na súkromie je aj právo na rodinný život. Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplňovať jeho citové potreby, teda ide o ujmu nemajetkovú postihujúcu inú ako majetkovú sféru osobnosti, ku ktorej nepochybne patrí aj ujma emocionálna.

52. Žalobkyne opierali uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy o tvrdenie, že v dôsledku protiprávneho konania N. R. došlo k zásahu do ich súkromia, ktorého súčasťou je aj právo rozvíjať a vytvárať vzťahy s ostatnými ľudskými bytosťami, osobitne vzťahy na báze emocionálnej, teda vzťahy medzi príslušníkmi rodiny budované na citovo silných vzájomných väzbách. Konaním N. R. pritom podľa žalobkýň došlo k deštrukcii všetkých vybudovaných citových väzieb, a tým k neoprávnenému zásahu do práva na ich súkromný a rodinný život ako pozostalým.

53. Aby bolo možné hovoriť o zásahu do súkromia určitej osoby usmrtením inej osoby, musí medzi dotknutou a zomrelou osobou preukázateľne existovať kvalifikovaný, konkrétny blízky osobný citový vzťah. Len v prípade takéhoto vzťahu totiž prichádza do úvahy násilné pretrhnutie (deštrukcia) vybudovaných citových väzieb dotknutej osoby a len v takomto prípade môže predstavovať konanie pôvodcu zásahu v tomto zmysle zásah do jej súkromia.

54. S poukazom na výsledky vykonaného dokazovania možno konštatovať, že v prípade žalobkýň tu silné citové vzťahy medzi nimi a zomrelým synom, bratom a vnukom existovali. Je síce pravdou, že exaktne nemožno existenciu citového vzťahu ako takého dokazovaním prostredníctvom výsluchu strán sporu, prípadne svedkov zistiť. Možno však skutkovo ustáliť formálne právnym poriadkom zakotveným status (manželstvo a príbuzenstvo predkov a potomkov), pri ktorom sa bez ďalšieho predpokladá blízky citový vzťah, ako aj na ďalšie skutkové okolnosti, z ktorých možno bezpečne usudzovať, že takýto vzťah tu existuje, napríklad spoločné bývanie, absencia problémov vo vzťahoch, spoločné aktivity a pod.

55. Z okolností ustálených vykonaným dokazovaním je zrejмый blízky vzťah medzi žalobkyňami a zosnulým synom, bratom a vnukom. Išlo totižto o najmladšieho člena rodiny, ktorý bol jej miláčikom a svojou veselou a vtipnou povahou vnášal do ich každodenného života radosť a šťastie.

56. Keďže všeobecná právna úprava ochrany osobnosti neobsahuje kritéria pre určenie výšky nemajetkovej ujmy, súd sa v danom prípade inšpiroval rozhodnutím ÚS ČR zo dňa 22.12.2015 pod sp. zn. I. ÚS 2844/2014. Ide o kritéria jednak na strane poškodeného (pozostalého), tak aj na strane škodcu (osoby zodpovednej).

57. Na strane poškodeného je potrebné skúmať intenzitu vzťahu žalobcov so zomrelým, vek zomrelého a pozostalých, otázku hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe a na prípadné poskytnutie inej satisfakcie. Pre výšku náhrady je kľúčová kvalita vzájomného vzťahu. Psychická bolesť zo straty veľmi blízkeho človeka je často vnímaná ako neznesiteľná, fyzická, obmedzujúca ostatné aktivity pozostalého, mnohokrát prerastajúca až do duševného ochorenia. Pri veku zomrelého sa rozlišuje, nakoľko je prežívaná strata novorodenca jeho rodičmi, strata rodiča jeho deťmi alebo strata osoby dôchodkového veku jej vnúčatami. Dôležitú úlohu hraje i pocit zodpovednosti rodiča za deti. Strata osoby, na ktorej sú pozostalí existenčne závislí, sa negatívne prejaví i v sfére osobnostného prežívania. Iná forma satisfakcie než peňažná síce nemôže byť sama o sebe postačujúcou, ale jej poskytnutie a následné posúdenie jej významu môže viesť k zníženiu peňažného zadostučenia.

58. Okolnosťami na strane osoby zodpovednej za osobnostný zásah je jej postoj (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie), vplyv tejto udalosti do duševnej sféry pôvodcu, jeho majetkové pomery, ako aj miera zavinenia.

59. V zmysle nálezu ÚS SR pod sp. zn. III. ÚS 280/2017 z 5.12.2017 pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady.

60. Hodnota usporiadaného rodinného života, resp. hodnota žiaľu, smútku a bolesti pri narušení rodinných vzťahov úmrtím, resp. usmrtením blízkej osoby je nevyčísliteľná v peniazoch. Rovnako je však pochopiteľné, že výška náhrady za nemajetkovú ujmu z hľadiska hornej hranice nemôže byť neobmedzená. Pri úmrtí dieťaťa sa javí za prípustné prihliadnuť na jeho vek. Pri staršom dieťati sa dá vychádzať z toho, že sa vzájomný vzťah s rodičom rozvinul v celej šírke vzájomných väzieb, a teda strata tohto blízkeho človeka a s tým súvisiace utrpenie a bolesť, sú veľmi výrazné. Pre zobjektívizovanie je možné uviesť, že vzhľadom na dlhšie trvanie vzťahu mal rodič možnosť naplniť svoju rodičovskú úlohu

vo väčšom rozsahu ako pri deťoch menších, pri ktorých je možné vážnosť zásahu zdôrazniť absolútnou stratou možnosti naplniť vzťah rodiča a dieťaťa.

61. Posudzovanie výšky nemajetkovej ujmy nemožno v žiadnom prípade znevažovať tým spôsobom, aby bola vnímaná ako „cena ľudského života“. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy nie je kompenzovať fyzickú absenciu zomrelého, ale pokúsiť sa pozostalým nahradiť nemateriálnu ujmu prejavujúcu sa v ich subjektívnych pocitoch.

62. Ani v tejto citlivej otázke nie je možnosť voľnej úvahy súdu neobmedzená, ale aj tu je potrebné rešpektovať princíp legitímneho očakávania, a to nielen na strane poškodených, ale aj na strane povinného subjektu. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí totižto odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernenie nepriaznivého následku neoprávneného zásahu (keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodniť a rozsah vznikutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť). Vodiacími parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie, inak napriek poskytnutému odškodneniu by sa poškodení mohli naďalej kvalifikovať ako obeť porušenia Dohovoru o ľudských právach. Na druhej strane, pri zachovaní proporcionality, výška relutárnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne.

63. Pri určení výšky nemajetkovej ujmy súd vychádzal z rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, konkrétne v prípade *Kontrová c/a Slovenská republika*. V predmetnom rozhodnutí bola sťažovateľke priznaná nemajetková ujma v sume 25 000 €, pričom neoprávneným zásahom (nekonaním štátnych orgánov, ktoré v konečnom dôsledku viedlo k nezabráneniu trestného činu) do jej osobnostných práv bolo usmrtenie oboch jej maloletých detí následkom závažného trestného činu. Náhrada nemajetkovej ujmy priznaná v uvedenom prípade za zásah do práva na súkromie zahŕňajúci aj právo na rodinný život, predstavovala sumu 25 000 €, pričom išlo o zásah spočívajúci v absolútnom rozvrátení rodinného života poškodenej, nakoľko došlo k súčasnému usmrteniu oboch (jediných) jej detí. Vo vzťahu k jednému dieťaťu by sa teda jednalo o čiastku 12 500 €.

64. Pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy súd vychádzal aj zo zák. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov, v zmysle ktorého obeť násilného trestného činu, ktorým bola spôsobená smrť patrí odškodnenie v maximálnej výške 50-násobku minimálnej mzdy (§ 12 a § 13 cit. zák.), teda v r. 2018 je maximálna výška odškodnenia obetí násilných trestných činov v sume 24 000 €. V prípade, ak je obetí násilného trestného činu viac, uvedená suma odškodnenia sa medzi nich rozdelí rovnakým dielom.

65. Rozhodnutím OS Martin pod sp. zn. 11C/43/2013 v spojení s rozsudkom KS v Žiline sp. zn. 7Co/578/2014 a rozhodnutia NS SR sp. zn. 6Cdo/60/2016 bola pozostalému manželovi a otcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 45 000 € za usmrtenie manželky, syna a dcéry pri dopravnej nehode nárazom nákladného motorového vozidla do pred ním idúceho osobného vozidla. Z uvedeného teda vyplýva, že za každú obeť dopravnej nehody mu bola priznaná náhrada vo výške 15 000 €, pričom išlo o zásah opätovne spočívajúci v absolútnom rozvrátení rodinného života stratou celej blízkej rodiny.

66. OS Bánovce nad Bebravou pod sp. zn. 5C/63/2011 v spojení s rozsudkom KS v Trenčíne sp. zn. 6Co/80/2017 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy dcéram 25 a 18 rokov, každej vo výške 26 000 € a matke 74 rokov 5 000 € za spoločnú smrť 43 ročnej matky a dcéry a 47 ročného otca (kauza Polomka). Z uvedeného teda vyplýva, že pozostalým dcéram bola priznaná nemajetková ujma za každú obeť dopravnej nehody vo výške 13 000 € (strata oboch rodičov).

67. Rozsudkom OS Prešov pod sp. zn. 6C/18/2016 v spojení s rozsudkom KS v Prešove sp. zn. 17Co/149/2017 bola priznaná manželke a matke náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 25 000 € a plnoletým synom a bratom vo výške 15 000 € za spoločnú smrť otca (manžela) a plnoletého syna (brata) pri dopravnej nehode (prechod do protismeru) zodpovedajúca sume 12 500 €, resp. 7 500 € za každú obeť dopravnej nehody.

68. Je nepochybné, že strata dieťaťa predstavuje nenávratnú deštrukciu medziludských väzieb, vytvárajúcich základ rodinného života. Následkom toho je zmena plne fungujúcej mladej rodiny na neúplnú rodinu navždy strádajúcu v jednotlivých oblastiach rodinného života, ovplyvňujúcu tiež seberealizáciu pozostalých členov rodiny.

69. S poukazom na vek mal. Š. v čase jeho smrti je možné pri určení výšky nemajetkovej ujmy žalobkyne v 1. rade zdôrazniť vážnosť zásahu do jej osobnostných práv absolútnou stratou možnosti naplniť vzťah rodiča a dieťaťa. S poukazom na prekonanú psychotraumu bola u nej diagnostikovaná posttraumatická stresová porucha, pre ktorú bola nútená vyhľadať odbornú psychologickú pomoc.

70. Aj keď v zásade v zmysle ustálenej rozhodovacej praxi súdov sa pri súrodencoch a starých rodičov obeť vychádza z nižšej intenzity zásahu do ich osobnostných práv, súd prvej inštancie pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy u žalobkýň v 2. a 3. rade prihliadal na skutočnosť, že obe na rozdiel od žalobkyne v 1. rade boli účastníkmi dopravnej nehody.

71. Mal. žalobkyňa v 2. rade bola prítomná pri oživovaní brata po dopravnej nehode záchranárskymi zložkami, ako aj konštatovaní jeho smrti. Následkom uvedenej psychotraumy bola nútená vyhľadať odbornú pomoc a od septembra 2016 pravidelne navštevuje psychiatrickú, ako aj psychologickú ambulanciu. S poukazom na uvedenú traumatickú skúsenosť trpí panickými stavmi, problémovým zaspávaním, narušeným spánkom s častým nočným budením pre desivé sny, zvýšenou plačlivosťou vyžadujúcou si prítomnosť inej osoby vo dne i v noci. Smrťou brata došlo k pretrhnutiu jej citových väzieb s mladším súrodencom, a tým aj k absolútnej strate možnosti rozvíjať s ním súrodenecký vzťah.

72. U žalobkyne v 3. rade následkom prežitej traumy sa rozvinula depresívna porucha stredne ťažkého stupňa vyžadujúca si pravidelnú návštevu psychologickú a psychiatrickú ambulanciu vrátane medikamentózneho liečby. Vykonaným dokazovaním bol nepochybne preukázaný veľmi blízky vzťah žalobkyne v 3. rade k nebohému vnukovi. Keďže bývala s nimi v susedstve, bola jedna z osôb, ktorá ho ako prvá videla po narodení. Pomáhala pri jeho výchove (denne ho viedla do školských zariadení a späť domov), trávili spoločné dovolenky, spával u nej počas víkendov a zabezpečovala jeho starostlivosť počas choroby.

73. U pôvodcu zásahu do osobnostných práv žalobkýň (N. R.) súd prihliadal na skutočnosť, že prejavil ľútosť nad smrťou obeť, mal sa im verejne ospravedlniť prostredníctvom médií, avšak na osobné ospravedlnenie nenašiel odvalu. Je nepochybné, že zaviniel dopravnú nehodu, pri ktorej došlo k úmrtiu mal. Š. nezodpovednou jazdou, kedy pri prejazde zákrutou prekročil nielen technicky priradenú, ale aj maximálne dovolenú rýchlosť, v dôsledku čoho nezvládol riadenie vozidla. Pokiaľ ide o jeho majetkové pomery, podľa zistenia súdu nevlastní žiadnu nehnuteľnosť na území SR, nie je vlastníkom motorového vozidla a výška jeho príjmu zodpovedá sume o niečo vyššej ako minimálna mzda.

74. Pri zohľadnení týchto skutočností s prihliadnutím na výšku nemajetkovej ujmy priznanej pozostalým obeť dopravnej nehody, prípadne násilných trestných činov, súd ustálil výšku nemajetkovej ujmy u žalobkyne v 1. rade na sumu 13 000 € a žalobkýň v 2. a 3. rade na sumu 12 000 € a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

75. Podľa § 121 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, príslušenstvom veci sú veci, ktoré patria vlastníkovi hlavnej veci a sú ním určené na to, aby sa s hlavnou vecou trvale užívali. Príslušenstvom bytu sú vedľajšie miestnosti a priestory určené na to, aby sa s bytom užívali. Príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.

76. Náklady spojené s uplatnením pohľadávky sú spravidla trovy vzniknuté s uplatnením pohľadávky, a to aj v predsúdnom štádiu (napr. zaobstaranie znaleckého posudku objasňujúceho výšku škody, cestovné náklady). Tieto náklady sa musia týkať zročnej pohľadávky a musia byť účelne vynaložené na to, aby sa dali úspešne uplatniť aj v súdnom spore ako hmotnoprávny nárok odlišný od trov konania.

77. Žalobkyne v 1. a 3. rade si v predmetnom konaní uplatnili nárok na náhradu odmeny vyplatenú spracovateľovi znaleckého posudku S.. Z. O. Č.. XX/XXXX vo výške 500 € (č. I. 29).

78. Je nepochybné, že uvedený znalecký posudok predložený žalobkyňami objasňoval základ uplatňovaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, a to ako smrť maloletého syna, brata a vnuka zasiahla duševnú sféru ich života.

79. Na základe uvedeného, preto súd vyhovel žalobe aj o zaplatenie odmeny znalca za vypracovaný znalecký posudok v predsúdnom štádiu konania v súlade s ust. § 121 Občianskeho zákonníka.

80. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

81. Podľa § 255 ods. 2 CSP, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

82. Podľa čl. 3 ods. 1 CSP, každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

83. Podľa čl. 3 ods. 2 CSP, výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné. Nikto sa však nesmie dovoľávať slov a viet tohto zákona proti ich účelu a zmyslu podľa odseku 1.

84. CSP nemá obdobné ust. § 142 ods. 3 O. s. p., ktoré sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k ust. § 142 ods. 2 O. s. p. Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy nová právna úprava už neobsahuje tri špeciálne skutkové podstaty, ale len dve. Na prvom mieste je zásada úspechu a v prípadoch, keď mala strana sporu vo veci úspech len čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods. 2 CSP. Nepatrný neúspech CSP aktuálne nepozná a zohľadňuje teda každý neúspech, a to vrátane neúspechu v časti príslušenstva pohľadávky. Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti (str. 906 Komentára k Civilnému sporovému poriadku, nakladateľstvá C. H. Beck).

85. Aj z dôvodovej správy k ust. § 255 CSP vyplýva, že v tomto ustanovení sa premieta zásada úspechu v spore, ako esenciálne kritérium priznania náhrady trov konania. V sporovom konaní je kritérium procesného úspechu prvoradým kritériom posudzovania náhrady trov konania, čomu zodpovedá i systematické začlenenie tohto ustanovenia. Podľa tohto kritéria môže súd priznať náhradu trov konania v plnej výške aj v prípade, ak súd priznal nárok úspešnej strane, avšak nie v požadovanej výške. Ide o prípady, kedy výška nároku závisí od úvahy súdu alebo znaleckého posudku. Ako príklad uvádza dôvodová správa náhradu nemajetkovej ujmy v sporoch o ochranu osobnosti. Vhodným riešením potom bude, že žalobca má právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy. Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy je v tomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu úspech vo veci, keďže ten sa skúma čo do právneho základu a nie čo do výšky priznaného nároku.

86. Keďže predmetom konania bol nárok žalobkyň na zaplatenie nemajetkovej ujmy v spore o ochranu osobnosti, ktorej výška závisela od úvahy súdu, bol žalobkyňam priznaný nárok na náhradu trov konania ako úspešnej strane sporu čo do právneho základu sporu v plnom rozsahu.

87. O výške náhrady trov konania bude rozhodnuté postupom podľa § 262 CSP vo výške zodpovedajúcej prisúdenej sume nemajetkovej ujmy.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Prešov.

Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že neboli splnené procesné podmienky, súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 CSP odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 CSP odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak žalovaný nesplní povinnosť uloženú týmto rozsudkom, môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa exekučného poriadku. Ak žalovaný nesplní povinnosť uloženú týmto rozsudkom, môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa exekučného poriadku.